

der Monde¹⁾ zegt van Utrecht „De oorsprong der ver-
deeling onzer stad in viertelen verliest zich in de grijze oud-
heid; de vroegste vermelding dagteekent van de indeeling
der gewapende gilden onder hun hoofdmannen in de
kwartieren welke zij bewoonden”. Deze schrijver zoekt
den oorsprong hoogerop: de verdeeling in kwartieren,
elk met een afzonderlijk wapen, kwam reeds voor in de
Germaansche steden en stond in verband met de vier
hoofdpoorten²⁾.

Hoe dit zij, in de Nederlandsche steden was het niet altijd
de poort maar veelal de brug die bij de kwartierverdeeling
naar voren komt. In Utrecht b.v. was het niet de poort maar
de brug van het vierendeel die werd aangewezen als loop-
plaats voor de schutters in tijden van gevaar³⁾, en in Rot-
terdam ontleenden de bregmeysters, die in elk vierendeel
brandgerei en fabricage verzorgden, hun naam niet aan de
poort maar aan de brug.

De oudste vermelding van vierendeelen komt onge-
twijfeld voor in het eerste keurboek van Rotterdam, dat in
zijn oorspronkelijken vorm geacht wordt te dagteekenen uit
het tijdvak tusschen 1408 en 1414⁴⁾ doch waarvan een aantal
keuren, waaronder zeker verscheidene welke betrekking
hebben op brandgevaar en op voorgedijregeling, veel ouder
zijn en gerekend mogen worden te stammen uit het midden
der 14e eeuw⁵⁾. En juist in die keuren is reeds sprake van
vierendeelen.

Een goed inzicht in de verdeeling en daarmee een beter
begrip van de topografische gesteldheid der stad geeft ons
eerst de bekende overeenkomst van 23 Juni (St. Jan's avond)
1373⁶⁾, waarbij het onderhoud van bruggen en heulen ge-

1) Geschied- en oudheidkundige beschrijving enz. der stad Utrecht
(1844) I blz. 24 en volg.

2) Lübeck was in de 12e eeuw verdeeld in 4 kerspelen, had 4 poor-
ten. Karl Schaefer in *Geschichte der freien und Hansestadt Lübeck*
1926, blz. 118.

3) Van der Monde I blz. 25 en volg. en III blz. 359.

4) Dr. R. Fruin in *Nieuwe Bijdragen voor rechtsgeleerdheid en wet-
geving* (1876). Het oudste keurboek van Rotterdam.

5) Scheffer en Obreen, *Kroniek* blz. 63. Van Ravesteyn a. b. blz. 4.

6) Van Mieris III blz. 279. Bijlage no. 102 *Kroniek van Rotterdam*,
geeft ten onrechte als datum 23 Juli.